

EMU:s ”interna devalveringar” med lönesänkningar, avskedanden och åtstramningar av välfärden har medfört en gigantisk omfördelning, fattigdom och raserad folkhälsa – uppgifterna finns i nya forskarrapporter

1. Valutaunionen EMU med ”interna devalveringar” under euron i stället för depreciering av egen valuta och egen penningpolitik – konkurrenskraft och sociala följder

Länderna i valutaunionen EMU kan inte omedelbart återställa konkurrenskraften genom egna, rörliga valutor som faller i värde (deprecierar) och i motsvarande mån förbilligar deras export av varor och tjänster för utlandet samt den utländska turismen, eftersom de nationella valutorna har ersatts av euron.

I euroländerna söker man i stället återställa konkurrenskraften genom ”interna devalveringar”, dvs kostnadssänkningar genom sänkta löner och avskedanden, och samtidiga åtstramningar av statsbudgetarna genom nedskärningar och skattehöjningar som har slagit hårt på efterfrågan i en situation då den privata sektorn dragit ned med påföljd av en utdragen ekonomisk tillbakagång (recession), stagnation och en svag återhämtning. Tusentals företag har gått omkull eller fått inskränka. Massarbetslösheten har brett ut sig. Ungdomsarbetslösheten i Grekland är över 60 procent. Det är ohållbart.

De två alternativen, dels en självständig penning- och valutapolitik med en egen, rörlig valuta och dels EMU:s centraliserade penningpolitik och gemensamma valuta, euron med ”interna devalveringar” skiljer sig väsentligt åt fördelningsmässigt när det gäller vilka som får bära bördorna och som drabbas värst.

Om de ”interna devalveringarna” och åtstramningspolitiken drivs tillräckligt många år med löne- och pensionssänkningar, avskedanden och nedskärningar av välfärden visar en krympande statlig budget ett sk primärt budgetöverskott före betalningen av räntorna på statsskulden och konkurrenskraften ökar. Men det sociala priset tycker de flesta är för högt och de orimliga statsskulderna och åtföljande räntekostnader, som har växt genom euroländernas sk nödlån och förvärrat eurokrisen, kan inte lösas inom rimlig tid. Det verkar som om banden mellan bankerna och ledande företrädare för Tyskland och Frankrike är för starka för en snar lösning med nedskrivningar av lånen. Stora problem med nedskrivningar av riskfyllda statsobligationer skulle då också uppstå för Europeiska centralbanken (ECB). De samtidiga åtstramningarna i eurozonen enligt EU:s stabilitetspakt har slagit hårt på efterfrågan och förvärrat eurokrisen, som blev akut efter finanskrisen 2008 och ohållbar först för Grekland, vilket har visats många gånger på vår hemsida, www.nejtilleu.se/botkyrka .

Hur följderna av massarbetslösheten, fattigdomen och de stora nedskärningarna av välfärden har slagit mot Greklands hälsovårdssektor och folkhälsan har forskare från universiteten i Oxford och Cambridge, European Observatory on Health Systems och European Centre on Health of Societies in Transition redogjort för i en rapport ”Greklands hälsokris: från åtstramning till förnekelse” i den prestigefyllda medicinska tidskriften **The Lancet** den 21 februari 2014. Den engelska tidningen **The Independent** skrev utförligt om den samma dag. I Sverige finns rapporten på www.europaportalen.se under rubriken ”**Rapport: Åtstramningarna en grekisk folkhälsotragedi**” och den togs upp i liten notis i SvD 8/3 -14. I nästa avsnitt tas rapporten upp utförligare.

Den katolska välgörenhetsorganisationen **Caritas** har i dagarna lämnat en rapport på 116 sidor, **”Den europeiska krisen och dess mänskliga kostnader Ett upprop för rättvisa alternativ och lösningar”**. Rapporten återgavs utförligt i den engelska tidningen **The Guardian** den 27 mars 2014 och finns på www.europaportalen.se under rubriken **”Caritas: ekonomisk och mänsklig kris långt ifrån över”**. Den rapporten tas också upp i ett särskilt avsnitt.

2. Greklands hälsokris i spåren av eurokrisen

Arbetslösheten i Grekland steg till rekordhöga 28 procent och för ungdomar under 25 år till 61,6 procent i november förran året. I landet är sjukvårdsförsäkringen knuten till anställningen vilket har lett till att uppskattningsvis 800 000 greker är utan arbetslöshetsersättning och sjukförsäkring.

Först redogör forskarna i den första rapporten för den ekonomiska bakgrunden med ”nödlånen” på först 110 miljarder euro och sedan ytterligare 130 miljarder euro. Den sk trojkan från EU-kommissionen, Europeiska centralbanken och Internationella valutafonden föreskrev lånevillkoren med långtgående åtstrammingsåtgärder och strukturreformer.

Alternativet hade varit att skriva ned lånen till banker och pensionsfonder. Då hade finansinstituten fått stå för de risker de hade tagit, för så vitt de inte hade tecknat sk kreditförsäkringar. Problemet var att tyska och franska banker också skulle drabbas och att ett lämnande av euron som valuta för Grekland kunde ha en dominoeffekt för andra euroländer i söder och det var också uteslutet av prestigeskäl för EU-eliten, även om det var ekonomiskt motiverat och inte skulle drabba befolkningen så hårt i Grekland.

”Grekland har stuckit ut när det gäller nedskärningar i hälsosektorn i Europa. I hälsovård, var huvudmålet för reformerna att minska, snabbt och drastiskt allmänna kostnader genom att hålla det vid 6 % av BNP.”, sägs det i rapporten.

I tidningen The Independent står: ”Greklands allmänna sjukhusbudget skars ned med 25 procent mellan 2009 och 2011 och allmänna kostnader för läkemedel har mer än halverats, som lett till att några mediciner är omöjliga att erhålla, sade experter från Oxford, Cambridge och the London School of Hygiene and Tropical Medicine (LSHTM).” ...

”Kostnaderna för åtstramningarna håller på att bäras till största delen av vanliga grekiska medborgare, som har blivit påverkade av de största nedskärningarna av hälsovårdssektorn sett över Europa i modern tid’, sade författaren Dr David Stuckler, vid Oxford universitet.”

I rapporten visas också hur kostnader för sjukvård genom nya och höjda avgifter vältras över på patienterna. Tillgången till sjukvård blir på så sätt en plånboksfråga.

”Grekiska åtstrammingsåtgärder har också påverkat barnhälsan, på grund av minskade familjeinkomster och föräldrarnas arbetslöshet. Andelen barn som löper risk för fattigdom har ökat från 28,2 % 2007 till 30,4 % 2011, och ett växande antal får otillräcklig näring. En FN-rapport 2012 betonade att ’rätten till hälsa och hälsovård respekteras inte för barn /i Grekland/.’ ” ...

”Det långsiktiga fallet i barnadödlighet har vänt, och mellan 2008 och 2010 steg barnadödligheten med 43 %, ...” Antalet dödsfödselar steg med 21 % mellan 2008 och 2011.

Samtidigt som resurserna för psykisk hälsovård har skurits ned kraftigt har behoven växt.

”Åtstrammingsåtgärder har inskränkt kapaciteten hos psykisk hälsovård som ska klara den 120 %

ökningen de senaste 3 åren. De tillgängliga vittnesmålen pekar på en substantiell försämring i den psykiska hälsostatusen. Uppgifter från befolkningsstudier tyder på en 2,5 gånger ökning av förekomsten av grav depression från 3,3 % 2008 till 8,2 % 2011, med ekonomiska bekymmer som varande den huvudsakliga riskfaktorn. ... Död genom självmord har ökat med 45 % mellan 2007 och 2011, låt vara från ett lågt utgångstal.”

Av tidningen The Independent framgår också slutsatser: ”Alexander Kentikelemis, forskare i sociologi vid universitet i Cambridge och rapportens ledande författare, sade att den grekiska välfärdsstaten hade 'misslyckats att skydda folket i en tid då det behövde stöd i högsta grad.'

'Vad som hänt sårbara grupper i Grekland är alldeles schockartat,' sade han till The Independent. ”

Det ska tilläggas, att det grekiska ministeriet för hälsa och social solidaritet inte svarade på tidningens begäran om en kommentar.

3. Caritas : Den europeiska krisen och dess mänskliga kostnad

Caritas färsk rapport om den europeiska krisen och dess mänskliga kostnad fokuserar på de sju länder som drabbas hårdast av åtstramningspolitiken: Grekland, Cypern, Irland, Italien, Portugal, Rumänien och Spanien. Rapporten uppmärksammades av den engelska tidningen **The Guardian** den 27 mars 2014.

” Långt ifrån att vara över blir Europas ekonomiska kris värre med oroande nivåer för fattigdom och försaker noterade bland barn och ungdom, säger en rapport sammanställd av den katolska välgörenhetsorganisationen Caritas.

Kartläggningen, utförd under loppet av förra året, inte bara bestrider det officiella talet – Europa är på bättringsvägen – utan också dokumenterar en dramatisk ökning av en klass av nya fattiga i de sju EU-länderna som värst har drabbats av åtstramningspolitiken.

'Vi i Bryssel fortsätter att höra att den ekonomiska krisen är över', sade Thorfinnur Omarsson, en talesman för Caritas Europa i Aten där nätverket av katolska hjälporganisationer offentliggjorde rapporten, ' Dessa upptäckter inte bara ifrågasätter att krisen är över utan visar också att det är de fattiga som får betala för en kris som de inte har förorsakat. ”

Rapporten pekar också på den enorma omfördelning som har skett.

” Viktigast bland angelägenheterna för ledarna har varit ett avgörande, lett av den Europeiska centralbanken (ECB), att ingen bank skulle ställa in betalningarna och att problemet med budgetunderskott skulle korrigeras med påbud om åtstramningsåtgärder och strukturella 'reformer'. Politiken att 'ingen obligationsinnehavare skulle lämnas i sticket' representerar en massiv socialisering av privata bankers samlade skulder, och oomtvistligt representerar den det största överförandet av rikedom från medborgare till privata finansmän i Europas historia.”, s 11. Det är en gigantisk omfördelning av välfärden som har skett i EU.

Den är ytterst kontroversiell precis som propåer om sänkta lägsta löner och större lönespridning som förordas av ekonomiprofessorn Lars Calmfors i en kolumn i Dagens Nyheter 27/3 -14 , för att öka sysselsättningen i Sverige. Inkomstfördelningen påverkas; lågavlönade och deras familjer med barn drabbas. Åtgärder som leder till en situation med förlorare i välfärdsmissigt avseende kan inte sägas vara vetenskapligt att föredra. Och det finns andra sätt att öka sysselsättningen. Det är en fråga om värderingar och Lars Calmfors uttrycker i själva verket sin politiska åsikt, även om den

inte är uttalad i sådana termer.

Caritas refererar i rapporten beträffande den globala finanskrisens upprinnelse i USA till ekonomipristagaren Joseph Stiglitz' analys om orsakerna till krisen. Förutom dåliga regleringar och dålig finansiell praktik stimulerades den privata skuldsättningen bortom allt förnuft för att hålla uppe efterfrågan. Bakgrunden var den tilltagande inkomstjämligheten i USA under de gångna 30 åren som har resulterat i en brist på köpkraft hos fattigare människor. Stiglitz drog slutsatsen att resultatet är en svagare sammanlagd efterfrågan, vilket också påverkar ekonomin negativt. ”Som en följd, vi har hållit på och överflyttat pengar från fattiga till rika, från folk som skulle spendera pengarna till folk som inte behöver spendera pengarna, och resultatet av det är en svagare sammanlagd efterfrågan.” Se J. Stiglitz, ”The Global crises, social protection and jobs”, International Labour Review, Vol. 148 (2009) No 1-2, s 7 och andra litteraturhänvisningar.

4. EU – ett ekonomiskt projekt med allvarliga sociala följder

EU:s valutaunion EMU med en centraliserad penningpolitik genom Europeiska centralbanken och en gemensam valuta, euron har nu prövats en längre tid. De engelska forskarnas rapport om den grekiska folkhälsokrisen i spåren av eurokrisen och den katolska välgörenhetsorganisationen Caritas rapport om den europeiska krisen och dess mänskliga kostnader stämmer till eftertanke om de allvarliga sociala följderna som nu finns noggrant klarlagda. Det är dags att ompröva hela EU-projektet genom en ny folkomröstning om EU-medlemskapet. EU-medlemskapet kan ersättas med en ny samarbetsform med EU, nämligen ett frihandelsavtal – som Schweiz redan har – som innebär att svenska företag kan fortsätta handeln som vanligt. EU-avgiften för 2013 på 37,3 miljarder kronor skulle i stället kunna användas för produktiva investeringar i infrastruktur, t ex järnvägar. Sverige skulle återfå friheten, självbestämmanderätten och demokratin.

Folkomrösta om EU-medlemskapet !

Kaj Lidén
ordf, Folk rörelsen Nej till EU – Botkyrka
www.nejtill.eu.se/botkyrka